

CONTENTS | INHALT | ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

- 9 **Vorwort** | Նախաբան
- 17 **Eröffnung** | Բացման խոսք
- 23 **Grußwort** | Ողջույնի խոսք
- 27 **Segenswort** | Օրհնության խոսք
- 31 **Grußwort und Bericht aus der Diözese Vayots Dzor**
Ողջույնի խոսք և տեղեկատվություն վայոց ձորի թեմից

Teil 1: Zur Kultur von Arzach und ihrer Bewahrung

Մաս Ա, Արցախի մշակույթն ու նրա պահպանության խնդիրները

- Vahan Ter-Ghevondian | Վահան Տեր-Ղևոնդյան
- 45 **Das handschriftliche Erbe von Arzach und Utik**
Արցախի և Ուտիքի ձեռագրական ժառանգությունը
- Andreas Müller | Անդրեաս Մյուլլեր
- 59 **Arzach in der deutschen Reise- und Forschungsliteratur**
Արցախը գերմանական ճամփորդական և հետազոտական գրականության մեջ
- Archimandrit Sahak Shakaryan | Սահակ վրդ. Շաքարյան
- 83 **Kurze Geschichte der Diözese von Arzach**
Արցախի թեմի համառոտ պատմություն
- Lernik Hovhannisyan, Armen Sargsyan | Լեռնիկ Հովհաննիսյան, Արմեն Սարգսյան
- 101 **Das nicht-materielle Kulturerbe von Arzach: Verluste und Perspektiven der Aufbewahrung**
Արցախի ոչ նյութական մշակութային ժառանգության կորուստներն ու պահպանման հիմնախնդիրները
- Alexander Trunk | Ալեքսանդր Թրունկ
- 117 **Der Schutz des kulturellen Erbes in Berg-Karabach (Arzach) aus rechtlicher Sicht**
Լեռնային Ղարաբաղի (Արցախի) մշակութային ժառանգության պաշտպանությունը իրավական տեսանկյունից

Teil 2: Arzach in Geschichte und Theologie

Մաս Բ, Արցախը պատմության և աստվածաբանության մեջ

- Lusine Tumanyan
- 143 **Evangelization of the Apostles Yeghisha and Dad in Artsakh and Utik according to the Armenian tradition**
- Abel H. Manoukian | Աբել Հ. Մանուկեան
- 157 **Die Errichtung des Basler Missionshauses in Schuschi**
Պազլեյի Ալետարանական Քարոզչական Ընկերութեան տան կառուցումը Շուշիի մեջ

- 189 Hayk Martirosyan | Հայկ Մարտիրոսյան
Aus Schuschi nach Deutschland: Armenische Studenten an den deutschen Universitäten am Ende des 19. und am Anfang des 20. Jh.
 Շուշիից Գերմանիա. Հայ ուսանողները գերմանական համալսարաններում 19-րդ դ. վերջին և 20-րդ դ. սկզբին
- 207 Martin Tamcke | Մարտին Թամքե
Familie Bachimont: Ein deutsches Ehepaar in Armenien nach dem 1. Weltkrieg (1920/1921)
 Բախիմոնտ ընտանիք. գերմանացի մի ամուսնազույգ Հայաստանում Առաջին համաշխարհային պատերազմից հետո (1920/1921)
- 235 Aschot Hayruni | Աշոտ Հայրունի
Die türkische Invasion in den Südkaukasus und das Massaker an der armenischen Bevölkerung Bakus im September 1918 vor dem Hintergrund der deutsch-türkischen Kontroverse
 Թուրքական ներխուժումը Հարավային Աովկաս և Բաքվի հայ բնակչության կոտորածը 1918 թ. սեպտեմբերին գերմանա-թուրքական տարակարծության ետնախորքում
- 251 Anahit S. Asatryan | Անահիտ Ս. Ասատրյան
Die unerforschten Seiten der Tätigkeit des Bischofs Karapet Ter-Mkrtchyan
 Կարապետ եպս. Տեր-Մկրտչյանի գործունեության չուսումնասիրված էջերը

Teil 3: Der Krieg und die politischen Rahmenbedingungen

Մաս Գ, Պատերազմն ու քաղաքական ընդհանուր պայմանները

- 269 Raffi Kantian | Րաֆֆի Քանդյան
Der 44-tägige Krieg um Karabach
 Լեռնային Ղարաբաղի համար մղված 44-օրյա պատերազմը
- 287 Dustin Hoffmann | Դասթին Հոֆման
Das Selbstbestimmungsrecht der Völker im Fall von Berg-Karabach
 Ժողովուրդների ինքնորոշման միջազգային իրավունքը Լեռնային Ղարաբաղի պարագայում
- 321 Harutyun Grigoryan | Հարություն Գրիգորյան
Die Sicherheitslage im Südkaukasus nach dem Krieg von 2020
 Անվտանգային իրավիճակը Հարավային Աովկասում 2020 թ. պատերազմից հետո

Teil 4: Armenien, Arzach und die Welt

Մաս Դ, Հայաստանը, Արցախը և Աշխարհը

- 345 Klaus Koschorke | Կոշորկե Կլաուս Կոշորկե
Indische Christen in Solidarität mit Armenien
 Հնդիկ քրիստոնյաները կարեկից են Հայաստանին

- Thomas Sternberg | Թոմաս Շտերնբերգ
357 **Die katholische Kirche in Deutschland und der Arzach-Konflikt**
Գերմանիայի կաթոլիկ եկեղեցին և Արցախյան հակամարտությունը
- Markus Meckel | Մարկուս Մեկել
383 **Der Berg-Karabach-Konflikt als Herausforderung
im Kontext des russischen Krieges gegen die Ukraine**
Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտությունը որպես մարտահրավեր
Ուկրաինայի դեմ ռուսական պատերազմի համատեքստում
- Dagmar Heller
399 **The Armenian Apostolic Church and the ecumenical movement**

Teil 5: Kunst und Kultur von Arzach

Մաս Ե, Արցախի արվեստն ու մշակույթը

- Tessa Hofmann | Տեսսա Հոֆման
409 **Der Schutz materieller armenischer Kulturgüter in Arzach**
Հայկական նյութական մշակութային կոթողների
պաշտպանությունն Արցախում
- Tamara Minasyan | Թամարա Մինասյան
429 **Die Ortschaft Karwajar in Arzach laut einem armenischen
handschriftlichen Kolophon aus dem 15. Jahrhundert**
Արցախի Քարվաճառ բնակավայրը XV դ. հայերեն
ձեռագիր հիշատակարանում
- Armenuhi Drost-Abgarjan | Արմենուհի Դրոստ-Աբգարյան
451 **Die älteste armenische Handschrift Deutschlands im neuen Licht**
Գերմանիայի հնագույն հայկական ձեռագիրը նոր լույսի ներքո
- Hamlet Petrosyan
467 **Early Christian archaeology and monuments in the
Armenian-Azerbaijani conflict zone: Tigranakert, Amaras, Vachar**
- Armen Kazaryan
491 **The main church of Dadivank and the metropolitan architectural ideas**
- Armine Melkonyan
511 **The literary heritage of the philosopher, theologian
and philologist Hovsep' Arts'akhets'i (18th–19th centuries)**
-
- 527 **Aufruf: Drohende Vernichtung armenischen Kulturerbes in Berg-Karabach**
Կոչ. Հայկական մշակութային ժառանգության ոչնչացման վտանգն Արցախում